

ISSN 2313-8211

**ОБЛІК, ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ:
*наукові нотатки***

**ACCOUNTING, ECONOMICS,
MANAGEMENT:
*scientific notes***

**Міжнародний збірник наукових праць
International collection of scientific papers**

**Випуск 1 (9)
Частина 1**

**Issue 1 (9)
Part 1**

**Луцьк 2016
Lutsk 2016**

УДК 657.338.658

JEL M 00

ББК 65.052

О 14

ОБЛІК, ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ: наукові нотатки / Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 1 (9). Частина 1 / відпов. ред. І.Б. Садовська. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2016. – С. 1-260.

ISSN 2313-8211

Збірник наукових праць містить результати наукових досліджень з питань обліку, економіки та менеджменту, що спрямовані на перспективи розвитку економічних наук в умовах глобалізації економіки.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 20767-10567 Р від 22.05.2014 р.

Міжнародний збірник наукових праць з 2014 року зареєстровано в Міжнародному центрі періодичних видань (ISSN International Centre. Paris, France).

Міжнародний збірник наукових праць в 2014 році включено до міжнародних каталогів наукових видань і наукометричних баз: Російський індекс наукового цитування (РІНЦ), Російська наукова електронна бібліотека (eLIBRARY.RU).

Редакційна колегія: головний редактор – к.е.н., професор Садовська І.Б. (Україна); **відп. редактор** – к.е.н., доцент Бабіч І.І. (Україна); д.е.н., професор Аверіна О.І. (Росія); д-р, професор Башева С.А. (Болгарія); д.е.н., професор Бессонова О.А. (Росія); д.е.н., доцент Вегера С.Г. (Білорусь); д.е.н., професор Голян В.А. (Україна); к.е.н., доцент Голячук Н.В. (Україна); д-р, професор Димитров С.С. (Болгарія); к.е.н., доцент Жураковська І.В. (Україна); д-р Гжегож Зайонц (Польща); к.е.н., доцент Зеленко С.В. (Україна); д-р Дорота Казмерчак-Пец (Польща); д.юр.н., професор Копабаєв О.К. (Казахстан); Легенчук С.Ф., д.е.н., професор (Україна); Левицька С.О., д.е.н., професор (Україна); д.е.н., доцент Макарова В.І. (Росія); д.е.н., професор Малік М.Й. (Україна); к.е.н., доцент Мальцевич Н.В. (Білорусь); д.т.н., с.н.с. Моксєв В.В. (Росія); д.е.н., доцент Морозова Н.І. (Росія); к.е.н., доцент Московчук А.Т. (Україна); к.е.н., доцент Нагірська К.Є. (Україна); к.е.н., доцент Нужна О.А. (Україна); к.е.н., доцент Петрова О.О. (Росія); к.е.н., доцент Писаренко Т.М. (Україна); Правдюк Н.Л., д.е.н., професор (Україна); к.е.н., доцент Савош Л.В. (Україна); к.е.н., доцент Семенішена Н.В. (Україна); к.е.н., доцент Секачова В.М. (Росія); к.е.н., доцент Сидоренко Р.В. (Україна); к.е.н., доцент Сушко Т.І. (Білорусь); к.е.н., доцент Талах Т.А. (Україна); к.е.н., доцент Ткачук І.М. (Україна); к.е.н., доцент Тлучкевич Н.В. (Україна); д-р Хенрік Федевіч (Польща); к.е.н., доцент Чудовець В.В. (Україна); к.е.н., доцент Шарінов Д.Г. (Таджикістан); к.е.н., доцент Шестакова І.М. (Росія); д.е.н., професор Шешукова Т.Г. (Росія).

Головний редактор:

к.е.н., професор І.Б. Садовська

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових праць. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії збірника.

© ОБЛІК, ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ: наукові нотатки, 2016

UDC 657.338.658

JEL M 00

LBC 65.052

A 14

ACCOUNTING, ECONOMICS, MANAGEMENT: research notes / International Collection of Scientific Papers. Issue 1 (9). Part 1 / Executive Editor is I.B. Sadovska. – Lutsk: AED of Lutsk NTU, 2016. – P. 1-260.

ISSN 2313-8211

Collection of scientific papers contains research results on accounting, economics and management, focused on the development of economic science in a globalized economy.

Series of the Print Media State Registration Certificate is KB 20767-1056 of 05.22.2014.

International collection of scientific papers was registered in ISSN International Centre. Paris, France in 2014.

In 2014 International collection of scientific papers was included in the international catalogues of scientific publications and bibliographic database: Russian Science Citation Index (PIHL), Russian Scientific Digital Library (eLIBRARY.RU).

Editorial Board: Editor in Chief is Ph.D., Professor *I.B. Sadovska* (Ukraine); Executive Editor is Ph.D., Associate Professor *I.I. Babich* (Ukraine); Dr., Professor *O.I. Averina* (Russia); Dr., Professor *Basheva S.A.* (Bulgaria); Dr., Professor *O.A. Bessonova* (Russia); Ph.D., Associate Professor *S.G. Vehera* (Belarus); Doctor of Economics, Professor *V.A. Holian* (Ukraine); Ph.D., Associate Professor *N.V. Holiachuk* (Ukraine); Dr., Professor *S.S. Dimitrov* (Bulgaria); Ph.D., Associate Professor *I.V. Zhurakovska* (Ukraine); Dr. *Grzegorz Zaionts* (Poland); Ph.D., Associate Professor *S.V. Zelenko* (Ukraine); Dr. *Dorota Kazmerchak-Pec* (Poland); Dr., Professor *O.K. Kopabaiev* (Kazakhstan); Dr., Professor *S.F. Lehenchuk*, (Ukraine); Dr., Professor *S.O. Levytska* (Ukraine); Dr., Associate Professor *V.I. Makarova* (Russia); Dr., Professor *M.Yi. Malik* (Ukraine); Ph.D., Associate Professor *N.V. Maltsevich* (Belarus); Dr., *V.V. Mokeyev* (Russia); Dr., Associate Professor *N.I. Morozova* (Russia); Ph.D., Associate Professor *A.T. Moskovchuk* (Ukraine); Ph.D., Associate Professor *K. Ye. Nahirska* (Ukraine); Ph.D., Associate Professor *O.A. Nuzhna* (Ukraine); Ph.D., Associate Professor *O.O. Petrova* (Russia); Ph.D., Associate Professor *T.M. Pysarenko* (Ukraine); Dr., Associate Professor *N.L. Pravdyuk* (Ukraine); Ph.D., Associate Professor *L.V. Savosh* (Ukraine); Ph.D., Associate Professor *N.V. Semenyshena* (Ukraine); Ph.D., Associate Professor *V.M. Sekachova* (Russia); Ph.D., Associate Professor *R.V. Sydorenko* (Ukraine); Ph.D., Associate Professor *T.I. Sushko* (Belarus); Ph.D., Associate Professor *T.A. Talah* (Ukraine); Ph.D., Associate Professor *I.M. Tkachuk* (Ukraine); Ph.D., Associate Professor *N.V. Thuchkevych* (Ukraine); Dr. *Henrik Fedevich* (Poland); Ph.D., Associate Professor *V.V. Chudovets* (Ukraine); Ph.D., Associate Professor *D.G. Sharipov* (Tajikistan); Ph.D., Associate Professor *I.M. Shestakova* (Russia); Dr., Professor *T.G. Sheshukova* (Russia).

Editor in Chief:

PhD., Professor *I.B. Sadovska*

The authors of scientific papers are responsible for the content and accuracy of publications. Authors' opinions may differ from the viewpoints of editorial board of the collection.

© ACCOUNTING, ECONOMICS, MANAGEMENT: research notes, 2016

Грачева Надежда, Каменева Ирина Об интегральной оценке финансового состояния производственной организации	194
Грачева Надежда, Фарафонова Ирина Порядок формирования сегментарной управленческой отчетности	201
Гринько Тетяна, Скрипченко Марія Проблеми впровадження стратегічного менеджменту на вітчизняних підприємствах	206
Гринько Тетяна, Чіменова Дар'я Проблеми інтеграції людей з обмеженими можливостями у суспільство України	211
Довгалюк Віта Зростання зовнішнього боргу як головний фактор дестабілізації економіки	216
Дубойская Виктория, Зубович Алина, Щербич Евгения Выбор конкурентной стратегии и ее влияние на конкурентоспособность предприятия	220
Игнатенко Юлия Перспективы развития государственно-частного партнерства в Республике Беларусь	227
Іщенко Яна, Загородня Аліна Облік розрахунків за податком на додану вартість	232
Іщенко Яна, Немеш Ганна Законодавче регулювання бухгалтерського обліку в Україні на сучасному етапі	239
Іщенко Яна, Попик Тетяна Розрахунки за допомогою електронних грошей: обліковий аспект	243

5. Закон Республики Беларусь от 12.07.2013 года «Об инвестициях». – Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 2013г., №53-3.

6. Закон Республики Беларусь от 9.12.1992 года «О хозяйственных обществах». – Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 2006г., №18,2/1197

7. Указ Президента Республики Беларусь от 11.04.2011 г №136 «Об утверждении программы социально-экономического развития Республики Беларусь на 2011-2015 годы». – Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 2011г., №43,1/12462

Автор: Игнатенко Юлия Владимировна, к.э.н., доцент кафедры экономики и организации производства Полесского государственного университета, г. Пинск, Республика Беларусь

Сфера научных интересов: государственно-частное партнерство, инновационное развитие, национальная инновационная система, малое инновационное предпринимательство.

Связь с автором: Julia_ignatenko@tut.by

УДК 657:336.226.322
JEL M 41

Іщенко Яна,
Загородня Аліна
Вінницький національний аграрний університет

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

У статті розглянуто необхідність та суть податку на додану вартість та відображення нарахувань бухгалтерського обліку.

Ключові слова: бухгалтерський облік, податок на додану вартість, міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, фінансова звітність.

In the article is reflected the necessity and essence of value added tax and reflection of accruals accounting.

Keywords: accounting, value added tax, international accounting standards, the financial statements.

В статті розглянуто необхідність та суть податку на додану вартість та відображення нарахувань бухгалтерського обліку.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, налог на добавленную стоимость, международные стандарты бухгалтерского учета, финансовая отчетность.

На сучасному етапі є дуже актуальним створення в Україні адекватної та прозорої податкової системи, що забезпечить ефективну систему збору

податків, прибуткову діяльність вітчизняних підприємств та створить стабільну економічну ситуацію в державі. Але на жаль, зараз, в зв'язку з недосконалістю законодавчої бази та політичною ситуацією в країні все більше підприємств визнаються неплатоспроможними та з часом банкрутують.

Система оподаткування податком на додану вартість, методика його адміністрування, розрахунків та обліку зазнали значних змін в 2015 р. Суб'єкти оподаткування зобов'язані дотримуватись нових правил задля здійснення повних та своєчасних розрахунків з бюджетом та задля уникнення штрафних санкцій, що можуть бути наслідками допущених помилок в обліку.

Незважаючи на ґрунтовні дослідження стосовно розрахунків за податком на додану вартість та їх обліку таких науковців як М.Я. Дем'яненко, Н.Л. Правдюк, Я.П. Іщенко, Т.Ф. Плахтій, А.М. Поддєрьогіна, зміни в законодавстві вимагають нових досліджень.

Метою даної публікації є дослідження змін в законодавстві щодо податку на додану вартість та розробка рекомендацій з вдосконалення його обліку.

В умовах розвитку нового рівня економічних відносин, коли принципово змінено підходи до управління народним господарством, виникає потреба наукового аналізу фінансових інструментів і важелів держави, а також основних її функцій управління: аналізу, обліку, контролю, регулювання та оподаткування [1, с.5].

Податок на додану вартість (ПДВ) - це непрямий податок, що створюється на всіх стадіях виробництва і обігу, включається у вигляді надбавки в ціну товару, робіт, послуг і повністю оплачується кінцевим покупцем [2].

Основним суб'єктом, який впливає та регулює податок на додану вартість є держава, а точніше її законодавчий кодекс. Податки відносяться до методів непрямого регулювання цін, тобто це втручання в ціноутворення через сукупність способів, що впливають на товарні пропозиції на ринку, рівень доходів населення, попит.

Податки виконують три основні функції:

- фіскальна - забезпечує фінансування державних витрат;
- соціальна - регулювання соціальної рівноваги внаслідок зменшення розбіжностей між доходами різних груп населення;
- регулююча – здійснюється регулювання економіки в цілому та її підсистем [3].

З 1 січня 2015 р. до податкового кодексу України внесені наступні зміни:

1) критерієм обов'язкової реєстрації суб'єкта платником ПДВ є обсяг оподатковуваних операцій за останні 12 календарних місяців в розмірі, що

перевищує 1000000 грн. (раніше було 300000 грн.);

2) база оподаткування ПДВ операцій з продажу товарів (продукції, робіт, послуг) чи необоротних активів в будь-якому випадку не може бути нижче собівартості таких товарів (продукції, робіт, послуг), а для необоротних активів – їх балансової вартості за даними бухгалтерського обліку. Митна вартість, як і раніше, не впливає на визначення бази оподаткування при подальшому продажі імпортованих товарів чи необоротних активів;

3) скорочено граничний термін включення податкових накладних до податкового кредиту до 180 днів (для платників податку, що застосовують касовий метод – до 60 календарних днів, для банківських установ – при одержанні ними права власності на заставне майно);

4) звільняються від оподаткування операції з експорту зернових та технічних культур товарних позицій 1001-1008, 1205, 1206 00 УКТ ЗЕД (при цьому зберігається спеціальний режим оподаткування ПДВ сільськогосподарських товаровиробників, а також звільнення від оподаткування ПДВ вказаних культур крім операцій, з їх постачання виробником чи першим посередником);

5) продовжено режим звільнення від оподаткування операцій з постачання відходів та брухту чорних і кольорових металів, а також паперу та картону для утилізації (макулатури та відходів) товарної позиції 4707 УКТ ЗЕД;

6) право на податковий кредит за операцією з придбання послуг у нерезидента (імпорту послуг) виникає за датою реєстрації податкової накладної на суму податкових зобов'язань за такою операцією, що зареєстрована в Єдиному реєстрі (раніше таке право виникало в місяці сплати податку за декларацією, в якій задекларовані відповідні податкові зобов'язання);

7) платники ПДВ матимуть право декларувати від'ємне значення податку для бюджетного відшкодування у місяці отримання такого від'ємного значення (а не у наступному місяці, як було раніше);

8) розрахунок коригування до податкової накладної відтепер можна виписувати для виправлення помилок, допущених при складанні податкової декларації, у тому числі не пов'язаних із зміною суми компенсації вартості товарів/послуг [4].

Починаючи з лютого 2015 року (для кварталників — з I кварталу 2015 року) податкові зобов'язання з ПДВ треба сплачувати не з поточного, а з електронного рахунку, відкритого в Казначействі (абз. 2 п. 5 Порядку електронного адміністрування податку на додану вартість, затвердженого постановою КМУ від 16.10.14 р. № 569, далі — Порядок № 569).

Субрахунок 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті» —

призначений для обліку коштів на рахунку в системі електронного адміністрування ПДВ, відкритому платнику податку в Казначействі, а також на інших спеціальних рахунках, відкритих у банку та/або органі Казначейства відповідно до законодавства, тощо; [5]

Облік податку на додану вартість згідно з Планом рахунків та Інструкцією №291 ведеться на таких субрахунках до рахунка 64:

641 - "Розрахунки за податками", аналітичний рахунок "Розрахунки з ПДВ".

643 - "Податкові зобов'язання".

644 - "Податковий кредит" [6].

Бухгалтерський облік податкових зобов'язань залежить від дати їх виникнення, а саме від події, що сталася раніше:

– дата зарахування коштів від покупця (замовника) на банківський рахунок платника податку як оплата товарів (послуг), що підлягає постачанню, а в разі постачання товарів (послуг) за готівку – дата оприбуткування коштів у касі платника податку, в разі відсутності такої – дата інкасації готівки у банківській установі, що обслуговує платника податку;

– дата відвантаження товарів, а в разі експорту товарів – дата оформлення вантажної митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а для послуг – дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку.

Враховуючи зазначену вище норму законодавства, підприємства в бухгалтерському обліку відображають умовні податкові зобов'язання та податковий кредит.

Відображення податкових зобов'язань з ПДВ на рахунках бухгалтерського обліку наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Облік податкових зобов'язань з ПДВ

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Д-т	К-т
1	2	3
I. Перша подія – отримання передоплати від покупців (замовників)		
1. Зараховано на поточний рахунок попередню оплату (аванс) від покупця, в т.ч. ПДВ	311	681
2. Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	643	641
3. Відвантажено готову продукцію покупцю в рахунок попередньої оплати	361	701

Продовження табл. 1

4.Відображено податкові розрахунки за податковими зобов'язаннями з ПДВ	701	643
5. Здійснено взаємозалік за розрахунками покупця та продавця	681	361
II. Перша подія – відвантаження продукції (товарів, послуг)		
1.Відвантажено готову продукцію покупцю	361	701
2. Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	701	641
3.Зараховано на поточний рахунок заборгованість покупця	311	361

Датою виникнення податкового кредиту з ПДВ є дата події, що відбулася раніше:

- дата списання коштів з банківського рахунку платника податку;
- дата отримання платником податку товарів (послуг), що підтверджено податковою накладною.

Таким чином, як зазначає Будько О.В., сучасний стан бухгалтерського обліку ПДВ враховує більшою мірою інтереси держави в частині відображення податкового зобов'язання підприємства перед бюджетом, відсутність реальних (живих) грошових коштів у підприємства залишається поза увагою [7].

Сума ПДВ, що підлягає сплаті до державного бюджету України або бюджетному відшкодуванню, визначається як різниця між сумою податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду.

Відображення податкового кредиту на рахунках бухгалтерського обліку показано в таблиці 2.

Таблиця 2

Облік податкового кредиту з ПДВ

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Д-т	К-т
1	2	3
I. Перша подія – списання коштів з банківського рахунку (передоплата)		
1.Перераховано грошові кошти в рахунок передоплати постачальнику за матеріали, в т.ч. ПДВ	371	311
2. Відображено суму податкового кредиту (за наявності податкової накладної)	641	644
3. Оприбутковано матеріали від постачальника	201	631
4.Відображено податкові розрахунки за ПДВ	644	631

Продовження табл. 2

5. Здійснено взаємозалік за розрахунками покупця та продавця	631	371
II. Перша подія – відвантаження продукції (товарів, послуг)		
1.Оприбутковано матеріали від постачальника	201	631
2. Відображено суму податкового кредиту (за наявності податкової накладної)	641	631
3.Перераховано заборгованість з поточного рахунку постачальника	631	311

Облік сплати (бюджетного відшкодування) ПДВ наведено в таблиці 3. Слід зазначити, що згідно з ПКУ, впроваджено автоматичне бюджетне відшкодування ПДВ, яке значно спрощує цю процедуру. Визначення відповідності платника податку певним критеріям проводиться в автоматизованому режимі протягом 15 календарних днів після граничного терміну подання звітності.

Таблиця 3

Облік сплати (бюджетного відшкодування) ПДВ

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Д-т	К-т
1.Перераховано належну до бюджету суму ПДВ	641	311
2. Відшкодувано з бюджету суму бюджетного відшкодування	311	641

Для обліку коштів на рахунку у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, відкритому платнику податку в Казначействі призначено субрахунок 315 "Спеціальні рахунки в національній валюті". Платник уже не сплачує сам зобов'язання з ПДВ до бюджету. Це відбувається майже без його участі: фіскальний орган направлятиме до Казначейства, у якому відкриті електронні рахунки ПДВ, реєстр платників із зазначенням, зокрема, суми податку, що підлягає перерахуванню до бюджету. На підставі такого реєстру Казначейство перераховує суми податку до бюджету. Якщо коштів на електронних рахунках може не вистачати для погашення своїх зобов'язань, таку різницю платник має перерахувати на ПДВ-рахунок зі свого поточного банківського рахунка.

При перерахуванні коштів з поточного рахунку на електронний ПДВ – рахунок слід робити записи за дебетом субрахунку 315 та кредитом субрахунку 311.

Списані кошти з електронного ПДВ – рахунку на оплату податкових зобов'язань з ПДВ відображають за дебетом субрахунку 641 і кредитом

субрахунку 315.

Сільськогосподарські підприємства здійснюють розрахунки з ПДВ за спеціальним режимом оподаткування, який потребує введення додаткових аналітичних рахунків. Слушними з цього приводу є пропозиції Т.Ф. Плахтій. Зокрема автор пропонує до аналітичного рахунку 641.1 «Розрахунки за податком на додану вартість» відкрити рахунки четвертого порядку: 641.11 «Розрахунки за податком на додану вартість по реалізації та придбанню несільськогосподарських товарів (послуг)» та 641.12 «Розрахунки за податком на додану вартість по реалізації та придбанню сільськогосподарських товарів (послуг)» [8].

Отже, зміни в оподаткуванні податком на додану вартість впливають не лише на визначення сум податкових зобов'язань та на розрахунки з бюджетом, але й потребують коректного відображення їх в бухгалтерському обліку. При цьому методика такого відображення зазвичай не врегульована нормативними актами і потребує додаткового вивчення з боку науковців та практиків.

Література:

1. Податок на доходи фізичних осіб: Навіч. посіб./ Правдюк Н.Л., Подолянчук О.А., Іщенко Я.П., Любар О.О.; За ред. Н.Л. Правдюк. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 5 с.
2. Окландер М. А. Маркетингова цінова політика: [навч. посіб.] / М.А. Окландер, О. П. Чукурна. – Київ: ЦУЛ, 2011. – 222 с.
3. Функції податків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://referat.com/Функції_податків
4. Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sta-sumy.gov.ua/baneryi/podatkovy-zmini-2015>
5. Податковий кодекс України від 23.12.2010 р. № 2856-УІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>.
6. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій. Інструкція про застосування. Нова редакція. – Х.: Курсор, 2008. – 100 с.
7. Будько О.В. Особливості нарахування та сплати податку на додану вартість в бухгалтерському обліку згідно з податковим кодексом України / О.В. Будько [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=811>.
8. Плахтій Т. Ф. Зміни в бухгалтерському обліку податку на додану вартість на підприємствах АПК / Т. Ф. Плахтій // Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. - 2009. - Вип. 6(1). - С. 230-234. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2009_6\(1\)_28.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2009_6(1)_28.pdf).

Автори: Іщенко Яна Петрівна, кандидат економічних наук, доцент Вінницького національного аграрного університету.

Загородня Аліна Юріївна, студентка економічного факультету Вінницького національного аграрного університету.

Сфера наукових інтересів: облік розрахунків за податком на додану вартість.

Зв'язок з автором: 380680195953@yandex.ua

УДК 657:346.7
JEL M 41

**Іщенко Яна,
Немеш Ганна**

Вінницький національний аграрний університет

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У статті розглянуто необхідність та вплив змін законодавчих нормативів на ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Ключові слова: бухгалтерський облік, міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, фінансова звітність.

The article discusses the need for legislative changes and the impact of regulations on accounting and financial reporting.

Keywords: accounting, international accounting standards, the financial statements.

В статье рассмотрена необходимость и влияние изменений законодательных нормативов на ведение бухгалтерского учета и составление финансовой отчетности.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, международные стандарты бухгалтерского учета, финансовая отчетность.

На даному етапі економічного розвитку Україна прагне до членства з Європейський Союзом, впроваджуючи комплекс змін у чинному законодавстві. Ведення бухгалтерського обліку є важливим елементом в інтеграції до ЄС, адже він становить основу діяльності будь-якого підприємства. Тому для держави є необхідно встановлювати такі вимоги його ведення, які відповідали б міжнародним стандартам.

10.08.2015 Верховною Радою України було зареєстровано законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», яким пропонується гармонізувати національне законодавство у сфері бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності із законодавством Європейського Союзу та МСФЗ, правилами міжнародних стандартів фінансової звітності. Згідно з цим, потрібно аналізувати даний документ та визначити, які питання він вирішує.

Напрями розвитку вітчизняної системи бухгалтерського обліку

відповідно до сучасних вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів фінансової звітності досліджували у своїх працях такі науковці: С. Голов, Т. Гоголь, Я. Іщенко, Л. Нападовська, С. Легенчук, А. Озеран, В. Орлова, Н. Правдюк та інші. Отже, це питання є актуальним і потребує розгляду у всій його багатогранності. Як зазначає Іщенко Я.П., впровадження МСФЗ в Українських компаніях, серед інших переваг, дає можливість залучення іноземних інвестицій та виходу підприємств на зарубіжні ринки, забезпечує надійність, прозорість та порівнянність інформації [1].

Метою статті є аналіз законодавчого регулювання бухгалтерського обліку: виявлення переваг та недоліків внесених змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 10.08.2015. Визначення впливу даних змін на організацію роботи бухгалтерського обліку.

Європейським Парламентом та Радою ЄС прийнято Директиву про річну фінансову звітність [2], яка встановлює нові умови складання, подання та оприлюднення фінансової звітності, а також новий порядок визнання та оцінки певних видів активів та зобов'язань, доходів та витрат. Для забезпечення імплементації Директиви її основні положення мають бути включені до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Ураховуючи зазначене, затверджено розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 № 213-р, щодо законодавчого закріплення вимог щодо ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності виключно за міжнародними стандартами, Міністерство фінансів України розробило проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

У зв'язку з цим у законопроекті пропонується:

- надати визначення понять: «витрати», «доходи», «звітний період», «таксономія фінансової звітності» та «підприємства, що становлять суспільний інтерес»;
- встановити для цілей бухгалтерського обліку критерії віднесення підприємств до мікропідприємств, малих, середніх та великих підприємств відповідно до положень Директиви ЄС № 2013/34/ЄС;
- встановити, що підприємства, які здійснюють видобуток корисних копалин загальнодержавного значення, складають фінансову звітність за МСФЗ;
- скоротити перелік обов'язкових реквізитів для первинних документів;
- уточнити період складання проміжної фінансової звітності з метою забезпечення однозначності у визначенні періоду, за який вона складається;
- дозволити не складати консолідовану фінансову звітність малим групам;

• удосконалити порядок подання та оприлюднення фінансової звітності, зокрема, передбачивши її подання в єдиному електронному форматі, а також зобов'язати підприємства надавати копії фінансової звітності за запитом юридичних та фізичних осіб відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

У Законі визначено поняття «звіт про управління», під яким розуміється «документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності». А законопроект визначає нове поняття «консолідованого звіту про управління», оскільки в окремих випадках консолідований звіт про управління та звіт про управління материнської компанії можуть представлятися як єдиний звіт.

Не можна повною мірою погодитися із запропонованими у новій частині 2 статті 2 Закону критеріями віднесення підприємств до мікропідприємств, малих, середніх або великих підприємств. Адже запропоновані у законопроекті критерії віднесення підприємства до відповідного виду відрізняються від критеріїв, які визначені у ч. 5 статті 55 Господарського кодексу України. Запроваджувати різні критерії визначення виду підприємства є недоцільним, оскільки такий підхід створить певні складнощі при практичному застосуванні законодавчих норм відповідних актів законодавства[5].

Також потребує уточнення оновлена ч. 3 статті 9 Закону, згідно з якою «права і обов'язки сторін, які виникають за результатами здійснення господарської операції, оформленої первинним документом відповідно до вимог цього Закону, не залежать від факту відображення її в реєстрах та на рахунках бухгалтерського обліку», оскільки такого роду положення не відповідають принципу правової визначеності закону, який передбачає, що закон повинен бути сформульований таким чином, щоб кожний суб'єкт його застосування міг чітко усвідомлювати його зміст.

При розгляданні даного законопроекту керівник Головного управління В. І. Борденюк, у висновку про зміни до Закону України, зазначив: «Згідно з ч. 4 оновленої статті 14 Закону «центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, оприлюднює річну консолідовану фінансову звітність про загальний майновий стан та результати діяльності суб'єктів державного сектору та бюджетів не пізніше ніж до 1 червня року, що настає за звітним періодом, на власній веб-сторінці». Така пропозиція потребує узгодження з вимогами Бюджетного кодексу України або внесення відповідних змін до нього, оскільки ч. 1 ст. 61 цього Кодексу визначено, що «річний звіт про виконання закону про Державний бюджет України подається Кабінетом Міністрів України Верховній Раді України, Президенту України та Рахунковій палаті не пізніше 1 квітня року, наступного за звітним» [6]. Що

свідчить про недосконалість внесених змін, однак законопроект, згідно висновків, може прийнятися за основу із врахування зауважень та пропозицій.

Щодо інших змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» було зазначено ряд нових термінів у статті 1, таких як: витрати, доходи, звіт про платежі на користь держави, звіт про управління, звітний період, національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі, підприємства, що становлять суспільний інтерес, таксономія фінансової звітності.

Стаття 4 (Принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності), згідно змінам, скорочується, зазначаючи лише те, що бухгалтерський облік та фінансова звітність ґрунтуються на принципах, визначених міжнародними стандартами або національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, або національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі. Тобто в даному законі вони будуть відсутні.

Слід зазначити, що трансформація фінансової звітності вітчизняних підприємств відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності потребує врахування норм цих стандартів та адекватного їх відображення за умов достовірності та об'єктивності. Тому реформування фінансової звітності було проведено для активів, елементів капіталу й зобов'язань, але без уточнення, що в загальному може ускладнювати процес складання звітності. Хоча й дані зміни були доцільними і підвищили якість обліку.

Важливим фактом є Висновок громадської антикорупційної експертизи від 10.09.2015, у якому зазначено, що законопроект відповідає вимогам антикорупційного законодавства.

Отже, при зіставленні європейських нормативів та вітчизняного законодавства було виявлено необхідність прийняття змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». На основі дослідження даного нормативного акту та інших, прилягаючих до нього документів, можна зробити висновок, що вищенаведені законодавчі зміни, попри їхні недоліки, сприятимуть: інтеграції України в європейську економіку; зростанню прозорості в бухгалтерському обліку. Таким чином, вітчизняна економіка буде шлях до інтернаціоналізації обліку, підвищує якість облікової інформації.

Література:

1. Іщенко Я.П. Передумови впровадження МСФЗ в корпоративних підприємницьких структурах аграрного сектору / Я.П. Іщенко // Облік і фінанси АПК. - 2011. – №4. – С. 12-15.

2. Директива 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради ЄС про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язану звітність певних типів підприємств від 16.04.2014.

3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996–XIV.

4. Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів від 28.10.1998 р. № 1706

5. Проект «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 10.08.2015 р.

6. Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

7.7. Гоголь Т. Розвиток національної системи бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних вимог: наслідки для підприємств малого бізнесу / Т. Гоголь // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013.

8. Нападовська Л. Удосконалення системи бухгалтерського обліку в Україні / Л. Нападовська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 6. – С. 3–7.

9.14. Орлова В. Трансформація фінансової звітності за міжнародними стандартами / В. Орлова, С. Кафка // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013.

Автори: Іщенко Яна Петрівна, к.е.н., доцент Вінницького національного аграрного університету, м. Вінниця, Україна.

Немеш Ганна Станіславівна, магістр Вінницького національного аграрного університету, м. Вінниця, Україна.

Сфера наукових інтересів: законодавче регулювання бухгалтерського обліку в Україні.

Зв'язок з автором: jana_2006@ukr.net, anutka-nemesh@rambler.ru

УДК 336.717.1
JEL M 41

Іщенко Яна,
Попик Тетяна

Вінницький національний аграрний університет

РОЗРАХУНКИ ЗА ДОПОМОГОЮ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ

У статті розглянуто порядок обліку розрахунків електронними грошима з використанням нового субрахунку відповідно до останніх змін у законодавстві та вимог щодо застосування електронних платіжних засобів, покращити розвиток систем електронних грошей.

Ключові слова: електронні гроші, платіжні засоби, електронна комерція.

The article deals with the accounting for payments using electronic money under the new sub-account of recent changes in legislation and the requirements for the use of electronic means of payment, improve the development of electronic money.

Keywords: electronic money, payment facilities, e-commerce.

В статье рассмотрен порядок учета расчетов электронными деньгами с использованием нового субсчета в соответствии с последними изменениями в законодательстве и требований по применению электронных платежных средств, улучшить развитие систем электронных денег.

Ключевые слова: электронные деньги, платежные средства, электронная коммерция.

Хоча електронні гроші з'явилися не надто давно, але вони почали розвиватися доволі швидко. Визначальну роль у розповсюдженні розрахунків електронними грошима відіграє швидкий розвиток в електронній комерції, яка є результатом впровадження розробок інформаційно-комунікаційних технологій.

Автори, які розглядають економічну сутність електронних грошей – П.Ю. Грицюк, О.С. Олексюк та О.В. Мостіпакаю. Певні аспекти проблематики електронних грошових систем розкриті в роботах А. Мороза, М. Савлука та інших українських учених. Питаннями безготівкових розрахунків у цілому займається незначна кількість вітчизняних науковців: О.А. Шевчук, Н.В. Дубенко, С.П. Поліщук. Питання обліку безготівкових розрахунків та зокрема розрахунків за допомогою електронних грошей розглядаються в працях М. Білухи, І. Бланка, Ф. Бутинця, С. Голова, В. Горелкіна, В. Завгороднього, А. Кузьмінського, А. Мазаракі, В. Сопка, Іщенко Я.П., Вишневська І.А. та ін., і закордонних науковців Д. Блейка, Ф. Вуда, Є. Брігхема.

Як зазначає Іщенко Я.П., підвищена увага до стану розрахунків пов'язана із необхідністю врахування змін бізнес-середовища, що змушує суб'єктів господарювання знаходити нові підходи до оптимізації цього процесу, розробляти системи оцінки показників стану розрахунків з використанням новітніх досягнень у галузі сучасних інформаційних технологій для автоматизації обробки потрібної інформації та прийняття відповідних управлінських рішень [5].

Отже, питання розрахункових відносин, є досить актуальним зараз в Україні, воно має велике значення для становлення і нормального функціонування економіки.

Розглянути сутність електронних грошей як економічної категорії та об'єкта бухгалтерського обліку відповідно до останніх змін в законодавчих актах, висвітлити особливості розрахунків електронними грошима в Україні та порядок відображення в обліку використання електронних грошей підприємствами в сучасних умовах.

Вже кілька років в Україні діє система оплати електронними грошима на програмній основі і за допомогою карток. Поняття „електронні гроші”

вперше з'явилось у постанові Правління НБУ „Про затвердження Положення про електронні гроші в Україні” від 25.06.2008р.№178. Право на випуск електронних грошей було закріплено виключно за банками. Інші юридичні особи, які здійснювали випуск електронних грошей і не були банками, мали привести свою діяльність у відповідності до вимог цього Положення протягом року з дня набрання чинності вищезазначеною постановою [1].

Електронні гроші – зручний розрахунковий засіб, за допомогою якого можна придбавати товари, сплачувати послуги, отримувати оплату за виконану роботу, не відходячи від комп'ютера. Такі операції стали реальними завдяки появі електронних платіжних систем. Електронні гроші означають грошову вартість, як представлено у вимозі до емітента, які зберігаються на електронному пристрої, в тому числі магнітному, випускаються для отримання коштів з метою здійснення платіжних операцій та приймаються фізичною або юридичною особою, відмінною від установи-емітента електронних грошей.

Існують 2 види електронних грошей. Перші – на базі карток, другі – на базі мереж. Але обидва види в свою чергу поділяються на дві групи, анонімні і не анонімні. Оплата електронними грошима здійснюється миттєво і на будь-якій відстані. Вони зручні для оплати таких товарів, які можуть бути придбані через Інтернет (наприклад, особливі пін-коди, музичні і текстові файли). Комісія на перекази невелика, що при економії часу дозволяє економити ще й кошти.

Ввійшов в дію Закон України від 03.09.2015 р. № 675-VIII «Про електронну комерцію». Цей Закон визначає організаційно-правові засади діяльності у сфері електронної комерції в Україні, встановлює порядок вчинення електронних правочинів із застосуванням інформаційно-телекомунікаційних систем та визначає права і обов'язки учасників відносин у сфері електронної комерції.

У Статті 13 «Розрахунки у сфері електронної комерції» зазначено:

1. Розрахунки у сфері електронної комерції здійснюються відповідно до законів України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні", "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг", інших законів та нормативно-правових актів Національного банку України.

Розрахунки у сфері електронної комерції можуть здійснюватися з використанням платіжних інструментів, електронних грошей, шляхом переказу коштів або оплати готівкою з дотриманням вимог законодавства щодо оформлення готівкових та безготівкових розрахунків, а також в інший спосіб, передбачений законодавством України.

2. Способи, строки та порядок розрахунків у сфері електронної комерції визначаються в електронному договорі з урахуванням вимог законодавства України.

3. Продавець (виконавець, постачальник), оператор платіжної системи або інша особа, яка отримала оплату за товар, роботу, послугу відповідно до умов електронного договору, повинні надати покупцеві (замовнику, споживачу) електронний документ, квитанцію, товарний чи касовий чек, квиток, талон або інший документ, що підтверджує факт отримання коштів, із зазначенням дати здійснення розрахунку.

4. Якщо особа, яка одержала пропозицію укласти електронний договір (оферту), протягом строку для відповіді не здійснила оплату відповідно до зазначених у пропозиції умов, така пропозиція вважається неприйнятною.

5. Здійснення оплати відповідно до умов, зазначених у пропозиції укласти електронний договір, без виконання інших умов та/або без надання усіх відомостей, визначених у такій пропозиції, не вважається прийняттям пропозиції укласти електронний договір (акцептом), а оплата вважається неналежною та підлягає поверненню особі, яка її здійснила[2].

Основною відмінністю розрахунків електронними грошима від безготівкових за допомогою банківських карток є неперсоніфікованість і конфіденційність. Так, банківська картка завжди випускається із зв'язком із банківським рахунком, відкритим на конкретну особу, про яку банку відомі особові дані.

При розрахунках банківською платіжною картокою відбувається списання коштів саме з рахунку клієнта, тому відомо, який клієнт, за що і де розраховувався.

При розрахунках електронними грошима списання коштів здійснюється із електронного гаманця, який має номер і не містить інформації про його власника – ідентифікується гаманець, а не його власник [3].

Приймаючи електронні гроші як засіб платежу, підприємства роздрібною торгівлі отримують окремі переваги економічного та соціального характеру, зокрема:

- покращання умов праці осіб, що працюють з готівкою: зменшення контакту з потенційно небезпечною готівкою, зменшення затрат часу на одного клієнта у зв'язку з відсутністю необхідності підрахунку коштів, зниження емоційного навантаження (ризик помилки працівника при прийнятті електронних грошей зводиться до нуля на відміну від прийняття готівки, коли працівник може помилитись при рахуванні та перевірці на справжність банкнот);

- зменшення витрат держави на виготовлення, обслуговування та знищення готівки;

- використання електронних грошей як електронного замінника банкнот і монет у розрахунках з населенням може дозволити зменшити витрати на розрахунково-касове обслуговування в банку та інкасацію готівки;

- розрахунки електронними грошима пришвидшують операції з

купівлі-продажу товарів за рахунок своєї абсолютної подільності – можливості моментального списання необхідної суми коштів;

- робота з цим платіжним засобом унеможлиблює здійснення шахрайських операцій недобросовісним персоналом підприємства завдяки автоматичній фіксації операцій у відповідних програмно-технічних комплексах;

- як платіжний інструмент на пред'явника електронні гроші безособові – ідентифікується електронний гаманець, а не його власник.

На сьогодні в Україні працюють три легальні системи електронних грошей (далі – ЕГ): Global Money (емітент – АТ «Ощадбанк»), «Максі» (емітент – ПАТ «Альфа-Банк») і «Монеху» (емітент – ПУАТ «Фідобанк»).

Згідно останніх змін до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкції про його застосування, введено новий субрахунок – 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті», на якому відображаються операції з електронними грошима, які здійснюються комерційними агентами та користувачами, відповідно до нормативно – правових актів НБУ та правил використання електронних грошей [4].

Таблиця 1

Кореспонденція рахунків з обліку електронних грошей

№	Зміст операцій	Дт	Кт
1	Перераховано кошти для зарахування їх на електронний гаманець підприємства	333	311
2	Зараховано кошти на електронний гаманець	335	333
3	Отримано від покупця електронні гроші за проданий товар	335	361
4	Оплата товарів за допомогою електронного гаманця здійснюється підзвітною особою	372	335
5	До первісної вартості придбаного електронними грошима товару включається вартість без ПДВ	281	372
6	Відображено податковий кредит з ПДВ	281	372
7	У разі, якщо здійснені підзвітною особою витрати не затверджені, вона самостійно поповнює смарт-картку	335	372

Продовження табл. 1

8	Подано заяву до банку на конвертацію електронних грошей	333	335
9	Нараховано комісію банку за послуги з конвертації	92	333
10	Отримано кошти на поточний рахунок	311	333

У разі розрахунків електронними грошима достатньо знати реквізити одержувача грошей.

Саме цей інструмент розрахунків дозволяє швидко та безпечно здійснювати оплату таких найбільш розповсюджених у мережі Інтернет видів товарів, робіт, послуг та сервісів.

Можна побачити, що електронні гроші особливо корисні і зручні при здійсненні масових платежів невеликих сум, як он-лайн, так і офф-лайн. Наприклад, при платежах в транспорті, кінотеатрах, клубах, оплаті комунальних послуг, оплаті різних штрафів, розрахунках в Інтернеті і таке інше. Процес платежу електронними грошима здійснюється швидко, не виникає черг, не треба видавати здачу, гроші переходять від платника до одержувача швидко.

Електронні гроші мають наступні переваги перед готівкою:

- простіше, ніж з готівкою, організувати фізичну охорону електронних грошей;

- момент платежу фіксується електронними системами, дія людського чинника знижується;

- безпека — захищеність від розкрадання, підробки, зміни номіналу.

Також мають і свої недоліки:

- відсутність сталого правового регулювання — багато держав ще не визначилися в своєму однозначному відношенні до електронних грошей;

- електронні гроші потребують спеціальних інструментів зберігання і обігу;

- як і у разі готівки, при фізичному знищенні носія електронних грошей, відновити грошову вартість власнику неможливо.

Електронні гроші мають значний потенціал для розвитку, вони можуть стати набагато важливішими, ніж зараз. Вони направлені на вдосконалення інформаційних та фінансових технологій. Внесення змін до законодавства, яке регулює питання обігу електронних грошей, розвиток телекомунікаційної інфраструктури сприяють зростанню обсягів електронної комерції. Тому проблеми обліку розрахунків за допомогою електронних грошей потребують подальших досліджень і методичних розробок.

Література:

1. Постанова Правління НБУ „Про затвердження Положення про електронні гроші в Україні” від 25.06.2008р.№178/ Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Про електронну комерцію. Закон України від 03.09.2015 р. № 675-VIII
3. Мельниченко О. В. Теоретичні засади електронних грошей // Бізнес Інформ. – 2013. – №8. – С. 284 – 290
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій
5. Іщенко Я.П., Вишневська І.А. Акредитивна та чекова форма розрахунків у бухгалтерському обліку / Я.П. Іщенко, І.А. Вишневська // Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки: збірник наукових праць молодих науковців, аспірантів, здобувачів, студентів. – Луцьк: РВВ Луцького національного технічного університету, 2010. – с. 328-332).

Автори: Іщенко Яна Петрівна, к.е.н., доцент Вінницького національного аграрного університету, м. Вінниця, Україна.

Попик Тетяна Олександрівна, студентка 3 курсу Вінницького національного аграрного університету, м. Вінниця, Україна.

Сфера наукових інтересів: розрахунки за допомогою електронних грошей: обліковий аспект.

Зв'язок з авторами: jana_2006@ukr.net, popik.tania2015@yandex.ru